

■ Mutassa a zsebeit!

Motozni csak óvatosan, szépen...

Izzasztó lehet, amikor egy üzletben megkérlik a kedves vásárlót, fáradjon már be az irodába egy rutinellenőrzésre, és tényleg ott lapul a táskájában a portéka, amiért nem akart fizetni. Felháborító lehet, amikor egy üzletben kevésbé udvariasan tuszkolják be az irodába a vásárlót, kiforgatják vele a zsebeit, holott esze ágában sem volt lopni. Kínos. Úgy tűnik, egyre gyakrabban fordulnak elő mostanság efféle „motozások”, egyre több jelzést kapunk erről. Hallgassuk meg mindkét felet. Két konkrét esetnek jártunk utána.

Egy apuka írt szerkesztőségünknek. Fia 11 éves, Szegeden a Percent ABC-ben vásárolt. Fizetett, majd amikor távozni készült, akkor megkérték, hogy menjen be a raktárba. Nem találtak nála semmit, a megszeppent srác sírva ballagott hazáig. Később visszamentek az üzletbe és tisztázták a dolgot, már amennyire azt lehetett.

Több alkalommal is tartunk ellenőrzést, kizárólag olyankor, ha gyanúsak találjuk a vásárló viselkedését – mondta az üzlet vezetője, *Hovány István*. – Arra kínosan ügyelünk, hogy a többi vásárló ebből ne vegyen észre semmit. Naponta két-három „vevőt” szokunk fülön csípni. A legtöbbször nem is csinálunk ügyet a dologból, visszestessük az elemelt árut.

■ Azt írta az apuka, hogy a gyereket megmotozták, még le is vetkőztették...

– Nem vagyunk mi szatírok. Higgye el, nekünk is kellemetlen egy ilyen dolog. Nem csak szólam, úgy is gondoljuk: az első a vevő. Saját magunkkal tolnánk ki, ha nem a vásárlókért lennénk. Sajnos, szükség van az ellenőrzésekre, amelyet – még egyszer hangsúlyozom – nagyon udvariasan és diszkréten igyekszünk végezni.

Vajon mit tehet az ember, ha nem udvariasan és diszkréten, hanem mások előtt „leégetve” ártatlanul alázzák meg? Mert bizonyára ilyen is előfordul.

– Az ellenőrzés joga megilleti a cégeket, de csupán akkor vizsgálhatnak meg valakit, ha alapos gyanújuk van rá – magyarázta *dr. Lévy Endre* ügyvéd. – Ha sérelmesnek tartja az ember az eljárást, akkor feljelentheti az adott üzletet, illetve be is perelheti. Egy átkutatás sértheti a személyhez fűződő jogokat és a jó hírnevet is. Büntetőjogiilag: ez becsületbe vágó kérdés, alkalmas a becsület csorbítására, még a kényszerítés és a rágalmozás is szóba jöhet. Meg kell kétszer is gondolnia az üzletnek, hogy kikkel és hogyan ejti meg a vizsgálatot.

Az ügyvéd úr utolsó mondatához nincs mit hozzátenni.

V. Fekete Sándor

■ Kik az alapítók és honnan az ötlet?

– A RUBICON Orvosi Kft. és a 72 éves Rózsa Józsefné közös elhatározásából jött létre az alapítvány, azzal a céllal, hogy társadalmi összefogással minél előbb Szegeden is alkalmazhassuk a lombikbébi módszert, segítséget nyújtva ezzel a meddő családoknak. Az ötlet saját tapasztalataim alapján született. Nőgyógyászként másfél évet töltöttem Angliában, ahol igen elterjedt ez az eljárás, s legutóbb ljubjanai tanulmányutam erősített meg abban: minél több, gyermek után sóvárgó magyar házaspár részére is biztosítani kellene ezt a lehetőséget. Különösen itt a Dél-Alföldön, ahonnan távolabbi városokba kénytelenek utazni a gyermekért mindenre elszántak.

■ Nem gondolja, hogy túl nagy fába vágják a fejszéjüket, hiszen igen költséges eljárásról van szó, amely megbízható szakmai és intézeti háttérrel tételez föl.

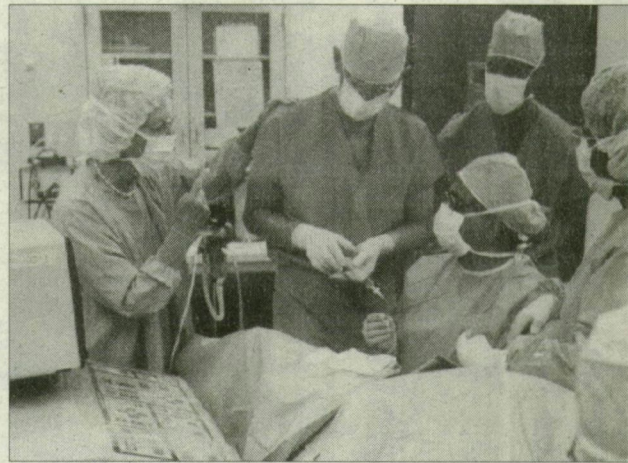
– Valóban rendkívül drága, eszközigényes ez a módszer, a laboratórium csak szigorú feltételrendszerben működhet, s nem olcsók a fólhasználandó gyógyszerek sem. Ezzel szemben tény, hogy a fejlett világban ez igen egyszerű, elterjedt rutinműveletnek számít. Szerintem vétek lenne megfosztani ettől azokat a honfitársainkat, akik szintén szülővé szeretnének válni, ám más módon nem befolyásolható meddségük megakadályozza őket ebben.

■ Hogyan képzeljük el az egyszerű technikai művelétté változtatott csodát, amely a természetes környezet helyett a laborban, egy üvegedényben játszódik le?

– Az előzetesen hormonkezelésben részesített mamajelölt petefészkében keletkezett petesejtet alkalmas időben át kell ültetni egy lombikba. Ez úgy történik, hogy egy hüvelyi ultrahangfej segítségével, punkciós tűvel leszívjuk a tüszőfolyadékot, amely rendszerint tartalmazza a petesejtet is. Ezután a mikroszkóp

Üvegcsőbe zárt remények

Szegedi alapítvány – lombikbabákért

Amerikában, a Virginia állambeli, magán alapítású lombikbébicentrumban már csaknem tíz éve sikerrel alkalmazzák ezt a módszert.

Magyarországon csaknem 40 000, gyermekre vágyó házaspár szorul orvosi segítségre ahhoz, hogy életük álma beteljesüljön. Közülük azonban mintegy 20 ezernek – különböző egészségügyi okok miatt – nincs más választása, ha minden áron életet akar adni, mint a hazánkban is alkalmazott lombikbébi módszer igénybe vétele. Az országban jelenleg azonban mindössze négy egészségügyi intézményben vállalkoznak erre a beavatkozásra az orvosok. Budapesten, Debrecenben és Pécsen az egyetemen, az integrált betegellátási rendszer keretében működik egy-egy lombikbébi központ, s igen nagy forgalmat bonyolít le a fővárosban magánklinikaként megnyitott Kaáli intézet. Nemrégiben értesültünk arról, hogy az idén ősszel bejegyezte a bíróság a *Szegedi Lombikbébi Alapítványt*. A városbeli tervekről *dr. Ugoicsai Gyula* tanársegéd, a non-profit szervezet szakértője tájékoztatott.

alatt elkülönített, megfelelően előkészített petesejtet az átlátszó üvegcsőben „összehozzuk” a spermiumokkal. Egy alkalmas termosztátban, állandó hőmérsékleten osztódásnak indul a megtermékenyített petesejt. Az így létrejött korai embrió, 1-2 nap múlva katéter segítségével visszauterjük az asszony méhében. A beágyazódás után a magzat a szokásos, természetes módon fejlődik tovább.

■ Ön máris felsorolt néhány olyan eszközt, műszert, amely szükséges az

„aktus”-hoz. Ezek fölé tető is kell, föltehetően szigorúan sterilizált környezet. Mindehhez mennyi pénznek kellene összegyűlnie?

– Számításaink szerint az új centrum létesítéséhez 30 millió forint szükséges, adományok nélkül, tudjuk, a program nem indítható el. Itt ragadom meg az alkalmat, hogy „közhírré tegyem” a Szőregi Takarékszövetkezetnél nyitott számla számát: 289-98936/412-103217.

■ Jelenleg mekkora tőkéje van az alapítványnak?

– Eddig 2 millió forint gyűlt

össze, s éppen most kaptunk egy kedvező ajánlatot az egyik nyugati cégtől: hajlandó 30 százalék árkedvezményt adni az ultrahang készülékre.

■ A sikernek föltétele az is, mennyire tömött a babára vágyók pénztárcája, Nekik mennyibe kerülne egy-egy ilyen kezelés?

– A gyógyszerek, az egyszer használatos, nyugati készlet árát a páciensnek kell kifizetnie. A jelenlegi tb. támogatási rendszerben a GmRH-analóg típusú gyógyszer ára 22 800 forint. Számításaink szerint egy próbálkozás a családnak körülbelül összesen 45 ezer forintjába kerülne.

■ Próbálkozást említett... Nem tartanak-e attól, hogy túlzott reményeket ébresztenek sok-sok gyermekre vágyó, meddő párban?

– Én, aki nap mint nap találkozom önbizalmukat vesztett, a gyermektelen évek múlását számláló házaspárokkal, mélyen átérzem a fájdalmukat, azt, hogy az idei karácsonyon is csak egymásnak tudják átadni az ajándékokat... Tudom, ők áldozatokra is képesek, s reménykedésük nem hibával. A kísérleti szakaszban ingyenesen vállaljuk a beavatkozást, s csak akkor fogadunk el ellenszolgáltatást, ha a siker esélye eléri a nemzetközileg elfogadott 20 százalékot.

■ Mi erre a garancia?

– Ha az induló tőke összegyűlik, úgy érzem, a szakemberek, két orvos és három biológus hozzáértésén és elszántságán nem múlik a siker. Annál is inkább, mert vezető, nyugati szaktekintélyek is vállalták az alapítvány patronálását.

Nem tehetünk mást: minden érintettnek kevés csalódást és sok sikert kívánunk.

Chikán Ágnes

■ Barna István szülei téveszes vagyonjegyért kapta meg egy éve a füstös, lerobbant épületet és berendezést. Ma rá sem lehet ismerni. A felújítás nemcsak a látszatnak szól, a kifőzött cefre maradványa már nem a szomszédok orra alá gözölög. A zárt rendszer fedett aknában végződik. A régiből csak egy üst maradt, a többi egy szegedi rézműves kezemunkáját dicséri. A korábbi, szezononkénti 60 ezer literes teljesítmény is megduplázódott. Szükség is van rá, hisz egy közeli főzde mostanában zárt be. No meg a Barna család megélhetése sem mellékes, ha már ennyit költöttek a munkahelyükre. A férj és feleség mellett a tetőfedő szakmát végzett fiú is itt fog dolgozni. A két üsttel szinte folyamatos vált üzem állandó felügyeletet kíván. De mi dolga a főzősnek, amikor még a tüzelés is a cefrés gazda dolga?

– Szemmel tartom az egész munkafolyamatot. Nem mindegy, hogy a főzet elejéből mennyit dob ki az ember, de a végén is illik megkóstolni a párlatot. Ha túl hamar befejezzük, pazarlás, ha későn, akkor savanykás, nem lesz tisztaízű a pálinka. Én csak szólok a gazdának, ő dönt. Aztán a papírmunka is szigorú, mivel a díj nagyrésze állami adó, örökdió is rajta a hivatal. Talán a szeszfőzdeben a legnehezebb

■ Téveszes vagyonjegyért – szeszfőzde
■ A tüzelés a cefrés gazda dolga
■ A főzet elejét ki kell dobni

Hivatalból vizezik a pálinkát

A gyálaráti szeszfőzde visszajáró vendégei igencsak várták már, hogy a felújítás után kinyisson. Itt a kiskertvilág közepén bizony sok érett gyümölcs menne veszendőbe, ha az almát, körtét, barackot csak enni lehetne. Ki a csuda győzné. A termés egyrészt elég ha az értékekek esszenciájaként menti meg a gondoskodó ember. Mondják, nem olcsó mulatság a főzetés: a tüzelőt vinni kell, a tüzelés is a cefre gazdájának dolga és a pálinkáért még literenként vagy 150 forintot kérnek. Nemrég úton-útfélen majdnem ennyiért tukmálták az emberre a határon túli vodkát, konyakot s más pancsolt nedűket a feketén vagy szürkén kereskedők. A Barna szesz mégis állja a versenyt, legalábbis azok körében akik ízlelik is amit isznak.

megcsapolni az állami jövedelmet. A válaszfalon csak akkora lyukon mehét át a párlat csöve, hogy látni lehessen, nincs rajta maszek elágazás. A zárt rendszer minden csavarja blombás, s mérőórából sincs hiány.

■ Minden trükk kizárt?

– Az emberek kifogyhatatlanok az ötletekből. A felelősség az enyém. Idegen társal nem lehetnék biztos a dolgomban. Még az elején megfizettem a tandíjat, amikor a munkatársam a tudtom nélkül

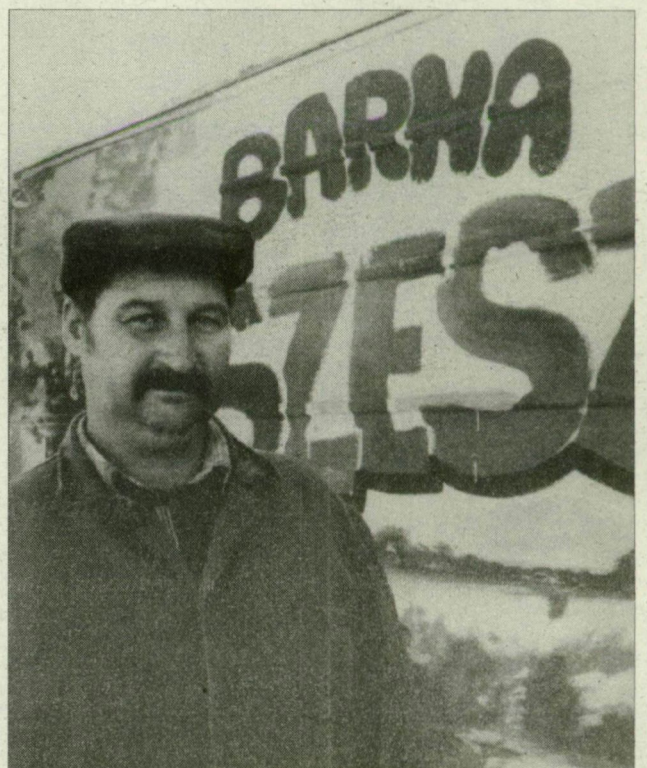
összejártott a pihent agyú főzetővel. Erre igazán nincs szükség.

■ Magának is főz?

– Igén, de mindig utolsónak kerülök sorra.

■ A szokványos vegyes pálinkák mellett mi számít különlegesnek?

– A birsalma illata és zamata utánozhatatlan. Mostanság nemcsak törkölyt főznek, hanem a ledarált szőlőből mindenestül párlat készül.

Barna István. A szesz árnyékában, világos tekintettel. (Fotó: Tóth Szeles István)

adásul a szabadidő zöme is a gazdálkodásra való nyári időszakra esik. Azóta a tagi föld is tulajdonba kerülhetett. A kisebb fiú állattenyésztőnek tanul, ha hazájön, lehet hogy ebben az irányban erősítik a gazdaságot.

Barna István, bár korábban nem foglalkozott a magánvállalkozás gondolatával, családostul belecseppent. Úgy alakultak körülöttük a dolgok, hogy dönteniük kellett. Ők mertek.

Tóth Szeles István